

Gezondheidsrecht:**de spanning tussen volksgezondheid en individuele rechten**

Brigit Toebes

Omschrijving

Het gezondheidsrecht is doordrenkt van grond- en mensenrechten. Vraagstukken als abortus, euthanasie, ouderenzorg maar ook bijvoorbeeld de infectieziekten-bestrijding vragen om een toetsing aan deze normen.

In haar lezing richt Toebes zich op de spanning tussen de bescherming van de volksgezondheid en individuele rechten. De corona-crisis heeft haarscherp laten zien dat het beschermen van de volksgezondheid en het respecteren van individuele vrijheden niet altijd verenigbaar zijn. Het introduceren van *social distancing* en andere beperkende maatregelen heeft een grote invloed op het functioneren van consumenten, scholieren, werknemers en werkgevers. Een vergelijkbare spanning zien we bij het reguleren van ongezond gedrag, bijvoorbeeld roken: een rookverbod raakt aan de bewegingsvrijheid en persoonlijke levenssfeer.

Deze vraagstukken vragen om een afweging van grond- en mensenrechten. Vragen die rijzen zijn: welke rechten staan hier centraal?; Hoe ver mag je individuele rechten beperken ten behoeve van de collectieve gezondheid?; Wat is de betekenis van proportionaliteit?; en tegen welke juridische vraagstukken loop je aan in de praktijk, bijvoorbeeld als het gaat om het beschermen van kwetsbaren in de zorg?

In deze lezing zal Toebes ingaan op het balanceren tussen volksgezondheid en individuele vrijheden vanuit mensenrechten-perspectief. Zij zal daarbij een korte introductie geven op het mensenrechten-kader. Vervolgens zal zij dit kader toepassen op twee vraagstukken:

1. De COVID-19 crisis: hoe zijn de afwegingen gemaakt in deze crisis in Nederland en elders, en hoe verhoudt deze afweging zich tot mensenrechten?
2. Het reguleren van ongezond gedrag (roken, ongezond dieet, overmatig gebruik van alcohol): in hoeverre mag de overheid

ingrijpen om ons ongezonde gedrag te sturen? Staat een rookverbod in de auto op gespannen voet met de persoonlijke levenssfeer van de automobilist? Wat zijn de juridische *tools* die de overheid hiertoe ter beschikking heeft? Doet Nederland genoeg?

Natuurlijk zullen deze onderwerpen niet uitgebreid aan bod kunnen komen, maar door een kader te scheppen kan een discussie op gang komen.

Biografie

Brigit Toebes is als hoogleraar Gezondheidsrecht in Internationaal Perspectief verbonden aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij heeft bijna vijftientig jaar ervaring met onderzoek op het snijvlak van mensenrechten, internationaal recht, en de bescherming van de gezondheid. Momenteel is zij een belangrijke speler in de mondiale discussie over 'internationaal gezondheidsrecht' als een nieuwe discipline onder het internationale recht. De mondiale stijging van chronische ziektes loopt als een rode draad door dit onderzoek heen; en daarbij de vraag of en in hoeverre ongezond gedrag zoals roken en ongezond voedsel, veelal aan de wortel van deze ziektes, gereguleerd kan worden.

Brigit is bestuurslid van de Vereniging voor Gezondheidsrecht, mede-voorzitter van de *Global Health Law Committee* van de *International Law Association*, en coordinator bij de *Aletta Jacobs School of Public Health*. Zij treedt regelmatig op als consultant voor de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Mogelijke workshop

buiten verzoek